

Muž v troubě jí na horách jeleny

Unibul Han

Když jsme dorazili na Vykutálené pobřeží, již se setmělo. První, co jsem v té tmě nahmátl, byla tvoje ruka. Ale tehdy jsem tomu nevěnoval pozornost, vybavil jsem si ten dotek až o mnoho let později. Poté jsem již nahmatal normálně bágl a věci uvnitř – chleba ze supermarketu, kartáček a triko na převlečení. Vidět nebylo ani na špičku vlastního nosu, žít se dalo jen po hmatu. Všechno bylo najednou neznámé. Ani ten pecen chleba nedával smysl, co to vlastně je, jen prsty se mi bořily do jakési měkké hmoty.

Ze tmy jsem slyšel Ztraceného, jak někde o kus dál křičí, že mu strkaj kulečnickový tágo do zadku. Klečel na čtyřech, kulečnickový stůl potažený zeleným sukmem, a lítal po něm červený a bílý slonovinový koule. Býval kdysi farářem a tenhle sen se mu opakoval od té doby, co ho vyšetřovali na interně rektoskopii. Shodou okolností tam tehdy přivedli na praxi sestřičky ze zdravotky, kde on přednášel náboženství jako nepovinný předmět v rámci občanské nauky.

„To bylo strašný,“ mudroval vždycky, „tak vony ty holky poslouchaj faráře, jak jim vykládá o Pánubohu, a pak se mu koukaj trubičkou do prdele.“

Porušená původní jednotka kosmického vejce.

Maskovaná zase někde ve tmě křičela, že ji unáší Nautilus, 20 000 mil pod moře. „Čerta starýho,“ bručel jsem. Vždycky nás štvala svojí infantilitou, se kterou donekonečna četla verneovky. Jenže ráno fakt Maskovaná nikde, jen když člověk přiložil ucho k hladině oceánu, slyšel z hloubky vzdálený pípání, dost podobný ječení, kterým Maskovaná běžně mluvívala. Pak už si s námi jenom dopisovala, skrze tajenky křížovek v jednom časopise pro muže. Nevím, jak to tam pašovala, ale z tajenek vysvívalo, že křížovky jsou jediný způsob, jak z Nautilu udržovat spojení se světem nad hladinou.

Ráno jsem vyrazil po Vykutáleném pobřeží na průzkum a ukázalo se, že hned vedle nás táboří Universalisti. Celá tlupa, vystrojená v kanadách a špinavých bejsbolkách, i s těma jejich nezbytněma čoklama na vodítkách, který voni s sebou všude tahaj. Prohlíželi si mě s drzou, posměšnou vyzývavostí, přestože jsem na sobě měl uniformu průvodčího.

„Hele, sedni si, ať ti nevisí,“ houknul na mě jeden z nich, takovej hubenej, když jsem je vyzval, aby předložili jízdenky. Měli rozdělanej oheň ze smrkových větví posbíraných v kupé a opékali si na něm úplně nový záchodový sedátko napíchnuté na trubce urvaný z klimatizace. Opakoval jsem ještě jednou, ať předloží jízdenky, ale bylo jasné, že přesně vědí, jak se věci v týhle chvíli mají, že je z přepravy vyloučit nemohu, i když to předpisy jasně příkazují. Než by přijela policie, nabrali bysme děsný zpoždění, za které nám dráhy strhávaly z platu.

„Řekni,“ pokračoval s křivým úsměvem Hubenej, „fandíš Spartě nebo Slavii?“

„Okamžitě si vystoupíte!“ zablufoval jsem.

Na štěstí se v té chvíli ozvalo za oknem vagonu rachocení policejního vrtulníku. Ze střechy bylo slyšet dusání těžkooděnců. Universalisti zbledli, ztratili svůj předstíraný klid. Rozbili nouzovým kládívkem připraveným pro případ nehody v chodbičce okno a vyskákali

ven. Mohli jsme ject tak 160 za hodinu. Než vyskočil Hubenej, otočil se na mě a vztekle zasyčel: „Počkej, hajzle, za tohle poletíš s náma.“

Viděl jsem, jak se Universalisti ve vzduchu mění na hejno racků. Chtěl jsem za nimi okno zavřít, kvůli průvanu, ale vidím, jak mi rukáv uniformy obrůstá bílým peřím. Chtěl jsem zapískat na průvodcovskou píšťalku, zablikat baterkou s výstražným červeným světlem, zatáhnout za záchrannou brzdu, ale to jsem již jako racek křičel nad oceánem bouřícím v měsíční noci.

„Tohle mě bude stát místo,“ byla moje poslední lidská myšlenka. (*Pokračování příště*)

Pokračování příště

Pobyt v kolonii racků se nad očekávání protáhl na celé roky, nečekal jsem, že rackové žijí tak dlouho. Člověk tam sice potkal spoustu vlivných lidí, z politiky i byznysu, což se vždycky může hodit, zvláště když přemejšlí, že by se mohl v důchodu učit hrát na piáno. Nebo co kdyby mě znovu přijali na dráze, alespoň jako cestujícího, když už ne jako průvodčího. Ale jinak mi rackové neseseděli, přišli mi moc rozlítaný.

Jednou měsíčně navštěvoval kolonii Posel Nevědomosti. Čekávali jsme na jeho příchod jako na smilování, každý už cejtíl, že je se silama na dně. Po jeho návštěvě zas všechno dávalo aspoň nějakou dobu smysl, tedy tím, že si člověk neuvědomoval, že to smysl nemá. Takže by asi bylo dobrý vysvětlit, co je to ta příšť a jakým způsobem pokračuje.

Příšť

Jeden známej člověk to vysvětloval takto: „Jsou zaplacené složenky, ale není plátce. Je rekreace, ale není, kdo se rekreoval. Je sněžený oběd, ale není jedlík.“

„Jsou dluhy, ale není dlužník?“ ptal jsem se.

Nadšeně souhlasil, jenže v praxi to úplně nesesedělo. Seznámil jsem se v té době s jednou zámožnou podnikatelkou, ale nebylo z toho nikdy nic, než že jsme donekonečna reklamovali její luxusní spodní prádlo. Nikdy jsme se nedostali dál než za obdivování té parády. Výrobci luxusního prádla nám na naše reklamace kašlali, nepomohlo ani to, že v poslední instanci ústavní soud potvrdil, že jsou oprávněný. Nakonec bylo jasné, že pokud má náš vztah pokračovat, bude nutné tuto erotickou pasáž přepsat.

Erotická pasáž

V Megapolis, ve které jako drobní mravenečci v milionech žijeme, mají pasáže nezastupitelnou úlohu. Umožňují prosmýkávat se zástavbou zkratkami a podpovrchovými tunýlky. Vskrytu, bez dohledu kamer, které jinak v Megapolis snímají většinu ulic a přenášejí obrazy dění na ulicích do policejních ústředí. Spravedlnost tak může včas zasáhnout při každém podezření na kriminální činnost.

A právě v tom něco neseď. Jakmile si člověk na ulici uvědomí, že ho právě snímají kamery, že ho právě sledují na nějaké policejní obrazovce, tak znejistí, i když nedělá nic protiprávního, než že se líbá v louži s akvabelou nebo třeba jenom smrká.

A erotické pasáže jsou smrkání něčím podobné. Smrk ve stráni, kde jsme se tehdy poprvé políbili s věčností, už dávno zlomila sněžná vánice. Nebo snad nepamatuješ? V tašce jsem tu vánici poslepu najít nedokázal, byť vnitřek tvé tašky se sněžné vánici podobal.

Maskovaná to v tajence jedné z křížovek, kterými nám tajně posílala své zprávy, popsala dost podobně: „Nejvíc mi tu v Nautilu chyběj chlapi.“

Když jsem to četl, jako bych Maskovanou doslova viděl, jak sedí v poloprázdném vagonu metra směr Zličín, zabraná do nějakého ženského románu. Z přebalu knihy řval jasně červenou barvou titul: „Zn. HLEDÁM CHLAPA“.

Ufinka, když jsem jí o tom vyprávěl, se jízlivě zeptala, zda jsem se tedy s tou mladou čtenářkou dal do hovoru. Ze žárlivosti, a pak taky nemá ráda, když se ženy ironizují jako nějaké pohádkové hlupani, přestože ten titul „Zn. Hledám chlapa“ vymyslela autorka tý knížky, ne já.

Ale já se k Maskovaný v tom vagoně hlásit nemohl. Jednak vypadala úplně jinak než Maskovaná, a navíc byla tak hluboce zabraná do čtení, že by ji z každého vyrušení klepla pepka. Bylo to nachlup stejný, jako když se Michal vyboural na motorce a prošel klinickou smrtí. Když se probral a přišla ho do nemocnice navštívit jeho žena, tak s ní flirtoval, protože ji nepoznal.

Takže jsem s Maskovanou v metru raději neflirtoval, pozoroval jsem pouze její auru, jak nasává barvy autorky onoho románu a jak společně vytvářejí astrální nadcelek v rozkošnickém sdílení patálií univerzálního ženství hledajícího chlapa.

To jsem ještě netušil, že po několika týdnech se s onou neznámou mladou dámou setkáme podruhé, ale již za naprosto odlišných okolností. Megapolis hořela, zasažená útokem z vesmíru, a my jsme v troskách velkoměsta byli poslední pár, který přežil. Poslední muž a žena na světě, Adam a Eva na konci svého putování.

Závěrečné vyobrazení

Ptal jsem se často Ztraceného, proč se v kostelech zobrazuje Adam a Eva po vyhánění z ráje jen jako pár prarodičů, a nikdy Adam a Eva jako pár, jenž bude v lidském rodu poslední. Mada a Ave. Zda též budou nazí a zakrytí jen fíkovým listem. V Apokalypse to přeci píšou, že celá ta příhoda na zeměkouli skončí.

Ztracenej hodně pil, pyl květů zmizelých, nejen u Pozdvihování, ale až do němoty, často se z hospody vracel po čtyřech, a tak mi přišlo, že by tomu mohl rozumět. Nějak mu to čtvernožectví bylo souzený.

Literatura prý nezobrazuje skutečnost, byt' autoři a čtenáři dělají, že ano, stejně jako televizní diváci zase věří, že když se na obrazovce objeví hlasatelka, že je to doopravdy.

Myšlením, tvrdil Ztracenej, nelze popsat skutečnost, jen zase způsob myšlení. Dávalo to jistým způsobem smysl, chleba se posloucháním nenajíš, knihu neslyšíš, že by promluvila nebo že by ji někdo četl očucháváním.

Akvárium

Vedle do dětského pokoje vpadla Sandra, práskla školní taškou na podlahu a vítězoslavně zaječela: „Skvělý, podařilo se to!“

„Můžeš mi říct, co se ti tak skvělého podařilo?“ zdvihl ironicky hlavu od psacího stolu její starší bratr Pavel. „Nedostala si kouli z matiky nebo ses výjimečně nepobryndala olejem ze sardinek?“

Dívčí román, z jehož první stránky jsem si v dětském oddělení městské knihovny ten důmyslný dialog četl, měl vazbu vtipně řešenou jako opravdickou krabičku od sardinek. Kniha se otvírala ještě postaru, přiloženým klíčkem, na který se otáčením rolovalo plechové víčko. Záleželo pak na čtenáři, zda se rybím tukem skutečně pobryndá, nebo ne. Podařilo se mi jednu ze sardinek vytáhnout za ocásek, bez pobryndání, a šetrně ji přenést do akvária. Nikdy jsem tak veliké akvárium ještě neviděl, ani ve skutečnosti. Středozemní moře bylo ve srovnání s ním dětský zahradní bazének. Rozhodl jsem se, že do té pobočky knihovny již nikdy chodit nebudeme, kdyby akvárium prasklo, mohlo by to šeredně dopadnout. A taky že jo, ale o tom zas někdy příště.

Chodit

Tu potopu, která pak zaplavila celý svět, způsobila jediná slza. Bylo mi fakt líto, že to takhle dopadlo. Nemohl jsem se lidem dívat do očí, abych tam tu slzu také neviděl. Naštěstí se začaly nosit černý brejle. Někteří tam slzu měli namalovanou přímo na kouřovém skle a měsíc ji zas nosil zavěšenou na uchu jako stříbrnou náušnici, s výjimkou novu. Ale to byl všechno jen takovej fór.

Jenže s tím, že k potopě způsobené slzou soucitu již došlo, se už nic dělat nedalo. Povídalo se, že nějaký chlápek dokonce postavil archu, jako Noe v bibli, na které shromáždil všechna zvířata, od každého páru jeden. Doufali jsme, že tam nepustil komáry a že svět, až se zase z potopy vynoří, bude v něčem snesitelnější. Koukal jsem na stránky toho chlapíka na internetu, ale o komárech tam nic neměl. Jako v tom novoročním televizním zpravodajství v roce 2001, den poté, kdy spousta lidí čekala konec světa. Hlasatelka dočetla zprávy a řekla se spikleneckým pohledem do kamery: „Vážení diváci, tak vidíte – žádný konec světa nenastal.“

x x x

Několik slov o autorovi

Unibul Han patří ke generaci současných islandských spisovatelů. Do Prahy jezdí již čtvrtým rokem jako externí student bohemistiky, a při této příležitosti jsme ho požádali o krátký rozhovor.

Pane Hane, název vašeho posledního románu je inspirovaný českou lidovou písní UŽ troubějí na horách jeleni. Proč zrovna jí?

My na Islandě jeleny nemáme. Teprve v Čechách jsem si díky této působivé písni uvědomil, jak je období říje mocné, nejen pro jeleny, ale i pro nás lidi.

Za minulého režimu se to zpívalo „už troubějí, na horách je Lenin...“

Ano, slyšel jsem, že Lenin byl v té době v Čechách omnipresentní, všudypřítomný. Ale dnes už na horách není, že?

Není. Ale dovolte jinou otázku. Vaše jméno působí v Čechách nezvykle. Je na Islandě běžné?

Unibul Han, přeloženo do češtiny, znamená asi tolik, co Nenapsal. Ve staroislandštině totéž znamená Jednotný býk, i když přátelé vtipkují, že to není žádná staroislandština, ale podvržený anglický význam – Uni Bull.

Vzpomínáte si, kdy jste napsal svůj první román?

Naštěstí ano, velmi dobře. Byly mi tehdy tři roky, paradoxně tedy ještě v době, kdy jsem neuměl psát.

Myslíte tedy, že pro napsání románu není nutné umět psát?

Odpověď se skrývá již v samotné otázce – zdali myslím. Já při psaní nemyslím. Potom napsání románu, aniž by autor uměl psát, samozřejmě možné je.

Přesto jako čtenář si neumím představit, jak bych takový nenapsaný román četl.

Každý čtenář si vybírá. Některé romány čte rád, jiné prostě nevezme ani do ruky. Je pak jednodušší, když román, který číst nechce, napsaný vůbec není.

Ale řekněme, že já bych si takový román právě přečíst chtěl...

Jestliže si budete chtít přečíst nějaký nenapsaný román, znamená to, že víte, že takový román existuje, stejně jako autor, který tento román nenapsal. V té chvíli zjistíte, že dotyčný román již čtete, aniž byste potřeboval umět číst.

Pedagogové by z vaší odpovědi radost neměli. Ale možná máte na mysli proroky...

Částečně. I když proroci spíše opisovali z jakési fonotéky zvané vnitřní hlasy. Slovo „slyšeli“ popisuje v jejich případě spíše něco symbolického, něco odlišného od běžného slyšení. Řekl byste snad o někom, že příběh, který píše, „slyší“?

O Mozartovi se traduje, že své skladby slyšel, že je pouze zapisoval. Jenže to je hudba. Kdežto spisovatel – aby čtenář děj pochopil – musí pracovat jako detektiv, racionálně, logicky. Pokud tedy za něj nepíše příběh postavy, které na začátku vymyslel, a ony pak začnou žít vlastním životem, který on už jen zapisuje... Ale podle vašich úvah o nenapsaném románu se mi zdá, že čtenáři nenapsaných románů musí být parapsychology, telepaticky nadanými...

Doba tomu nasvědčuje.

Kam byste ale pak zařadil autory nenapsaných románů?

To opravdu zatím nevím.

Zapsal: Vrzal